УДК 947.6
ББК 63.3(4Беи)
М74

Друкуецца па рашэнні рэдакцыйна-выдавецкага савета БДПУ

Рэдакцыйная калегія: М. Ф. Бандзелікаў (адказны рэдактар), І. І. Баглановіч, Д. У. Дубінін, І. Л. Калечыц

М74 **Мой** родны край: Матэрыялы студ. навук.-практ. канф., 30 крас. 2004 г., г. Мінск.— Мн.: БДПУ, 2004.— 52 с.
ISBN 985-435-896-8

У матэрыялах канферэнцыі даюцца малавядомыя звесткі з рэгіянальнай гісторыі Беларусі. Разглядаюцца пытанні этнаграфіі, археалогіі, краязнаўства. Вызначаюцца шляхі патрыятычнага выхавання моладзі.

Адрасаваны студэнтам гістарычных факультэтаў, выкладчыкам, настаўнікам і ўсім, хто цікавіцца гісторыяй Бацькаўшчыны.

УДК 947.6
ББК 63.3(4Беи)

ISBN 985-435-896-8

© Калектыў аўтараў, 2004
© ВВЦ БДПУ, 2004

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт
імя Максіма Танка»

МОЙ РОДНЫ КРАЙ

Матэрыялы студэнцкай
навукова-практычнай канферэнцыі
30 красавіка 2004 г., г. Мінск

Мінск 2004

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

этом году Койдановского (вскоре переименованного в Дзержинский) национального польского района в составе 17 сельсоветов, 10 из которых были польскими.

Однако с 1934 г. начался процесс упразднения национальных советов. Вначале их ликвидировали на основании того, что большинство населения в них составляют белорусы. Позднее, в период разгула сталинских репрессий, причина ликвидации национальных советов формулировалась как «вредительские цели при их создании». В 1934 г. были ликвидированы 3 национальных польских совета, в 1935 — еще 3, в 1936 — еще 9. Постановлением ЦИК БССР в июне 1937 г. упразднен Дзержинский польский район, а в августе-сентябре того же года еще 17 польских советов [2, 256] 20 апреля 1939 г. был ликвидирован последний национальный совет [5, 198].

Но участие поляков в политической жизни БССР не ограничивалось национальными советами, они активно работали в органах государственной власти всех уровней. О представительстве поляков в органах местной власти в 1925-1927 гг. видно из таблицы № 2 [5, 194;6, 53].

Таблица 2

	Национальность членов РИК			Членов окружных исполкомов		Членов сельсоветов		Членов горсоветов		Членов местечковых советов	
год	1925	1926	1927	1925	1927	1925	1926	1925	1926	1925	1926
Поляки	11, 6	22, 6	33, 1	22, 6	33, 8	11, 7	22, 4	33, 3	22, 0	---	22, 1

В составе органов власти отдельных округов доля поляков была выше их доли в составе населения. Даже в восточной части республики, где процент польского населения был невысоким, представительство поляков в административно-территориальном управлении было значительным.

В Могилевском округе на 1 января 1928 г. проживало 6218 поляков, что составляло 0,76 % населения. Согласно переписи, проведенной польбюро ЦК КП(б)Б летом 1924 г., в Могилевском округе проживало около 2400 поляков (4,8 %). Если обратиться к данным переписи польского сельского населения (в рамках всеобщей переписи 1926 г.), а поляков проживало в сельской местности 79,8 %, то получим следующие данные: в Могилевском округе насчитывалось 4191 поляков (0,93 %), общее количество поляков, зарегистрированных в республике, равнялось 97498 (1, 96 %) [7, 167-173].

В результате выборов в местные советы в Могилевском округе было выбрано 3594 человек, из них 51 поляк (1, 4 %). При этом надо заметить, что этот показатель понизился в сравнении с 1926 г., что объясняется в документах более точным учетом белорусов-католиков. Кроме того, поляки были избраны в состав президиумов сельсоветов: Могилевский район — 6, Шкловский — 6, Луполовский — 1, Быховский — 1 (всего 14 чел.). Четыре поляка были председателями сельсоветов в Могилевском и Шкловском районах. На тот период в Могилевском округе был один национальный совет — Хрипелевский, два других в Фащевке и Княжицах были ликвидированы в 1926 г. на основании того, что большинство в них составляли белорусы-католики. В Хрипелевском сельсовете в 1926 г. были выбраны 10 поляков и 1 белорус. С 1926 г. власти начинают требовать пропорционального представительства национальностей в избираемых органах. И в 1927 г. в Хрипелевском сельсовете было избрано 3 белоруса и 8 поляков.

Значительное представительство поляков в избираемых учреждениях объясняется высокой политической активностью и практически стопроцентной явкой на выборы. Это подтверждают выборы в Белыническом районе, где избирательный участок был создан в белорусской деревне Иглицы (600 чел.), в который входили польская деревня Студенка (157чел.) и белорусско-польская деревня Загрошовье (150 чел.). В результате в сельсоветы были избраны с первой деревни никого, а со второй и третьей по два человека. Что можно объяснить только высокой избирательной активностью поляков. Так общий процент участников перевыборов сельсоветов в Могилевском округе составлял 43, 8 %, а на польских пунктах — 57 % [6, 53-55].

Польское национальное меньшинство было активным участником политической жизни страны, пользуясь как активным, так и пассивным избирательным правом. Его представители были на всех уровнях государственной вертикали административно-территориального управления, что способствовало сохранению национального самосознания и культурной общности поляков.

Литература

1. Елизаров С.А. Национальные советы в структуре административно-территориального устройства БССР в 1920-1930-е гг. // Этнічныя супольнасці ў Беларусі: гісторыя і сучаснасць. Матэрыялы навуковай канферэнцыі (Мінск, 6-7 снежня 2001) / У.І. Навіцкі, М.С. Сташкевіч Мн., 2001.
2. Лейзеров А. Участие поляков в государственной, экономической, культурной жизни Беларуси (1920-1930 гг.) // Нацыянальныя пытанні. Матэрыялы міжнароднага кангрэса беларусістаў «Беларуская культура ў дыялогу цывілізацый» (Мінск, 21-25 мая, 4-7 снежня 2000). Мн., 2000.
3. Лушкін І.А. Грамадска-палітычная актыўнасць палякаў БССР у 20-я гады і адносіны да іх з боку дзяржаўнага кіраўніцтва // Край—Kraj: Дыялог на сумежжы культур / рэд. А. Агееў, Я. Іваноў. Магілеў, 2000.
4. Тугай У.В. Латышскі этнас у сацыяльна-эканамічным і культурным жыцці Беларусі (XIX--першая палова XX): Дысэртацыя д-ра гіст. навук, Мн., 2002
5. Тугай У.В. Польскі этнас у БССР (1920-1930 гг) // Проблемы национального сознания польского населения на Беларуси. Материалы международной научной конференции (Гродно, 16-18 ноября 2001). Гродно, 2003.
6. Iwanow M. Pierwszy narod ukarany. Warszawa-Wrocław, 1991
7. mgr Jan Gajdel. Liczba i rozmieszczenie Polaków na Białorusi Radzieckiej w świetle powszechnych spisów ludności w okresie międzywojennym // Проблемы национального сознания польского населения на Беларуси. Материалы международной научной конференции (Гродно, 16-18 ноября 2001). Гродно, 2003.

НЕКАТОРЫЯ АСПЕКТЫ ВЫХАВАННЯ ПАТРЫЯТЫЗМУ Ў ШКОЛЬНІКАЎ ПАСТАЎСКАГА РАЁНА*

Т.Балан

Калі настаўнік добра ведае мясцовыя помнікі далёкага мінулага, то ён павінен выкарыстоўваць гэтыя звесткі адпаведным чынам на ўроках не толькі гісторыі, але і мовы, літаратуры, а таксама ў выхаваўчай працы. Дзеля гэтага мы і набываем дадатковую спецыялізацыю — краязнаўства. Расказваючы дзецям аб наяўнасці ў іх мясцовасці старажытных паселішчаў, гарадзішчаў, курганаў і раскрываючы іх змест, варта выхоўваць у вучняў правільныя адносіны і пачуццё пашаны да мінуўшчыны. Адна з задач краязнаўства заключаецца ў тым, каб у наш час паказаць сапраўдную вартасць і каштоўнасць гэтых «маўчуноў». Такую тлумачальную працу лепш за ўсё ажыццяўляць

* Аўтар выказвае шчырую ўдзячнасць за карысныя парады і кансультацыі кандыдату гістарычных навук, выкладчыку М.І.Лашанкову.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

праз дзейнасць краязнаўчага гуртка. Гурткоўцы разам з кіраўніком збіраюць звесткі аб помніках мінулага ў іх мясцовасці і, такім чынам, як бы ствараюць летапіс. У такой працы абавязкова трэба выкарыстоўваць раённыя і краязнаўчыя музеі з іх фондавымі і экспазіцыйнымі матэрыяламі. Звычайна на ўроках гісторыі дзеці вывучаюць агульную гісторыю Беларусі. Але разам з тым ім цікава ведаць гісторыю сваёй вёскі, горада, мясцовасці, аб чым красамоўна сведчаць помнікі розных часоў. Таму яшчэ адна з задач кіраўніка краязнаўчага гуртка заключаецца ў тым, каб устанавіць гістарычныя факты і падзеі ў іх мясцовасці і захапіць такой працай вучняў.

Менавіта гэтыя акалічнасці дапамагаюць выхоўваць у школьнікаў патрыятызм і гонар за сваю Радзіму. Паказаць багацце такой спадчыны можна на тых матэрыялах, што ёсць, напрыклад, у Пастаўскім раёне.

Паставы вядомы з 1522 г. як прыватнае мястэчка Ашмянскага павета Віленскага ваяводства. Яны належалі магнатам-дэспатам — Зяновічам. У другой палове XVIII ст. мястэчка перайшло да магната Вялікага княства Літоўскага Антонія Тызенгаўза. Паставы з'яўляліся з 1791 г. цэнтрам Завілейскага павета Віленскага ваяводства, мелі свой герб: на блакітным полі шчыта рыбалоўная сетка і тры залатыя рыбіны. Пасля ўз'яднання ў 1939 г. Заходняй Беларусі з БССР Паставы — раённы цэнтр Вілейскай вобласці. З 20 студзеня 1960 г.— Віцебскай вобласці. Усё сказанае — гэта кароткія штрыхі звестак з гістарычнага мінулага горада, які вабіць мяне сваёй сённяшняй прыгажосцю, ветлівасцю і добразычлівасцю жыхароў ужо на рубяжы другога і трэцяга тысячагоддзяў. Але як узнікла назва горада? Па легендзе ў даўнія часы тут жылі два браты — Іван і Пятро. Першы ад нараджэння быў хітры, лісліві, а Пятро наадварот — працавіты, сумленны. Калі бацька паміраў, усё, што нажылі і сабралі, падзяліў пароўну паміж сынамі. Пахавалі яго дзеці і пачалі жыць кожны на сваёй палавіне. Недзе праз тыдзень пан прызначыў Івана сваім войтам. З таго самага дня і пачалося для вяскоўцаў жахлівае жыццё.

Аднойчы на працы Пятро хацеў наваліць бервяно на воз, а яно саслізнула і прыдавіла яго. Знайшлі Пятра ўжо нежывым. Засталася жонка ўдавою, дзеці сіротамі. Аднаго разу старэйшы Пятроў хлопец — Алеська вырашыў пабудаваць млын. Так і атрымалася. Дапамаглі сяляне. Алеська кіраваў, а яны будавалі. І праз нейкі месяц зрабілі млын на рэчцы, якая працякала якраз на ўчастку Пятровай сям'і. Каб лепей было пад'язджаць, ды каб вада не залівала, старыя людзі прапанавалі насыпаць стаўні. Гэта зрабілі. А Іван са злосці скрыгатаў зубамі. Вось неяк вечарам ён падкраўся да млына. Хто яго ведае, чаго ён там хацеў: ці то проста паглядзець, ці то сапсаваць млын. Як ён там ні было, але знайшлі яго ажно праз два дні ў рацэ. Ці сам упаў, ці нехта ўдарыў па галаве, а потым ужо ўкінуў — так і засталося таямніцай. Неўзабаве і астатнія жыхары сталі сяліцца бліжэй да млына, а месца тое каля стаўняў назвалі — па ставы. З цягам часу гэтыя два словы злучыліся і атрымалася адно — Паставы.

Каб больш грунтоўна даведацца аб гэтым горадзе і Пастаўшчыне ўвогуле я раю наведаць краязнаўчы музей. Менавіта ў ім сёння знаходзяцца цікавыя матэрыялы аб мінулым гэтага цудоўнага кутка Беларусі. Пастаўскі краязнаўчы музей адчыніў свае дзверы для наведвальнікаў у 1976 годзе. Экспазіцыя музея складаецца з трох раздзелаў: прыроды краю, гісторыі Пастаўшчыны і этнаграфіі раёна. У 1994 годзе экспазіцыя музея была абноўлена. У раздзеле прыроды аформлены маляўнічыя дыярамы жывёльнага і расліннага свету. Цікавы матэрыял прысвечаны жыццю і творчасці садавода-селекцыянера — заслужанаму аграному БССР — Івану Паўлавічу Сікору. Ён вывеў 9 мясцовых марозаўстойлівых гатункаў груш, 4 гатункі слівы і іншых пладовых і дэкаратыўных раслін. У экспазіцыі ёсць фотаздымкі, біяграфічныя звесткі гэтага цудоўнага чалавека, які жыў і працаваў у Пастаўскім краі. Нетры Беларусі ўвогуле багаты мінераламі, а ў межах раёна прыцягваюць да сябе ўвагу такія пароды як баксіт, пірыт, гематыт, мергель,

чырвоны граніт, базальт і г.д. У наш час імклівае і разбуральнае наступленне цывілізацыі на прыроду прывяло да яе значнага збяднення амаль паўсюдна. Таму ў зале шмат матэрыялаў прысвечаных ахове прыроды. У гэтай жа зале размяшчаюцца археалагічныя знаходкі: каменныя сякеры, вырабы з бронзы прадстаўлены бразготкамі і рэшткамі галаўных убораў, з жалеза ёсць наканечнік кап'я, сякеры, абломкі старажытных гліняных пасудзін і г.д. Вялікую цікавасць уяўляюць знойдзеныя косці маманта каля гарадскога пасёлка Лынтупы.

На другім паверсе размяшчаюцца залы па гісторыі і этнаграфіі. У гістарычнай — можна пазнаёміцца з археалагічнымі знаходкамі XVI ст. (посуд, кафля, манеты), калі землі Пастаўшчыны ўваходзілі ў склад ВКЛ. Інтарэс у аматараў даўніны выклікаюць прадметы побыту і посуд XVIII—XIX ст., што былі зроблены ў Паставах. Купчыі, пратаколы судовых пасяджэнняў, ашчадныя кніжкі, завяшчанні, грашовыя адзінкі і іншыя дакументы расказваюць пра жыццё ў Паставах у час Расійскай імперыі. У пачатку XX стагоддзя праз Паставы праходзіла лінія германскага фронту, таму шматлікія матэрыялы асвятляюць падзеі, звязаныя з Першай Сусветнай вайной, польскай акупацыяй (акупацыйныя пашпарты, грошы, медалі, кнігі і інш.). У экспазіцыі Вялікай Айчыннай вайны размяшчаюцца дакументы, фотаматэрыялы пра дзейнасць партызан і падпольшчыкаў, іх асабістыя рэчы, а таксама партызанскі мінамёт, снарады, тэлеграфны апарат і г.д. Лагічным працягам экспазіцыі залы прысвечанай Вялікай Айчыннай вайне з'яўляецца самая трагічная старонка гісторыя Пастаўскага раёна. Менавіта тут, у Дунілавіцкім сельсавеце, фашысты знішчылі ў студзені 1943 г. 93-х жыхароў і спалілі цалкам вёску Альцы, якая з таго часу больш не існуе. Альцы, Дальва, Хатынь — жахі на зямлі беларускай. За свабоду і незалежнасць ад нямецкага іга жыхары Пастаўшчыны заплацілі, як і ўвесь беларускі народ, дарагой цаной — жыццямі дзядоў, сыноў, дачок, бацькоў, маці і дзяцей. Сёння ў раёне на ўшанаванне памяці аб усіх загінуўшых і земляках устаноўлены 52 помнікі: абеліскі, стэлы, скульптурныя кампазіцыі на магілах мірных жыхароў, партызан, воінаў Савецкай Арміі. У невялічкай зале музея нельга змясціць усё тое, што перажылі нашы людзі за доўгія пяць гадоў вайны. Эпізоды гэтых падзей адлюстраваны часткова ў «Зборы помнікаў гісторыі і культуры Беларусі» па Віцебскай вобласці. А важкім дапаўненнем з'явілася кніга «Памяць» Пастаўскага раёна, якая выйшла з друку ў новым тысячагоддзі.

Зала этнаграфіі карыстаецца ў наведвальнікаў асобай папулярнасцю. Тут прадстаўлены тыповыя для Пастаўшчыны маляваныя і тканыя дываны, вышыўка, у тым ліку і вышытыя «сеткі» — вырабы з лазы і саломы, медны посуд, іншыя прадметы побыту. У экспазіцыі ёсць таксама вырабы народных майстроў Пастаўскага раёна (С.Шчэрба, У.Мельца, Ю.Кедруса і інш.).

Пазнаёміўшыся з музейнымі матэрыяламі можна ўбачыць тыя змены, якія з цягам часу адбываліся ў жыцці мясцовага насельніцтва. Трэба адзначыць, што ў музеі іншы раз праходзяць выставы, якія даюць магчымасць адчуць сённяшні стан развіцця культуры ў гэтым незвычайным горадзе. Пастаянная экспазіцыя і часовыя выставы прыцягваюць да сябе ўвагу моладзі, турыстаў, жыхароў, краязнаўцаў не толькі з тэрыторыі раёна, але і з суседніх дзяржаў.

Усё вышэй разгледжанае намі з'яўляецца цудоўнай спадчынай Пастаўскага краю. Менавіта гэтае асяроддзе і дапамагае выхоўваць у моладзі не толькі павагу, але і гонар за сваю Бацькаўшчыну. Выхаванне такіх якасцей у школьнікаў і моладзі — гэта ўжо патрыятызм у дзеянні.

Літаратура:

1. Балан Т. Як апавядае легенда // Пастаўскі край. 8 мая 2002 г. № 42.
2. Віцебшчына: Назвы населеных пунктаў паводле легендаў і паданняў. Мн., 2000.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3. Драўніцкі І.П. Селекцыянер І.П.Сікора // Памяць. Мядзельскі раён. Мн., 1998.
4. Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі. Віцебская вобласць. Мн., 1986.
5. Памяць. Пастаўскі раён. Мн., 2001.
6.Энциклопедический словарь юного географа-краеведа. М., 1981.

ВЫВУЧЭННЕ АРХЕАЛАГІЧНАЙ СПАДЧЫНЫ КАРЭЛІЦКАГА РАЁНА ЯК АДНА З ЗАДАЧ КРАЯЗНАЎЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ*

Т.Свірыд

Набываючы спецыялізацыю кіраўнік краязнаўчай дзейнасці, навучэнцам неабходна добра ведаць помнікі даўніны як на тэрыторыі рэспублікі, так і той мясцовасці, дзе яны нарадзіліся і пражываюць. Адна з задач краязнаўчай працы заключаецца ў тым, каб выхоўваць у школьнікаў паважлівыя адносіны да помнікаў далёкага мінулага. Менавіта на іх ушанаванні трэба выхоўваць у моладзі гонар і патрыятызм за нашу Бацькаўшчыну. Такія веды дапамаглі мне больш грунтоўна пазнаёміцца з мясцінамі, адкуль паходзяць мае бацькі. Сама я нарадзілася і пражываю ў Мінску. Паколькі мая маці з'яўляецца ўраджэнкай Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці, то я вырашыла даведацца аб тым, якая археалагічная спадчына ёсць на карэліцкай зямлі. Мая мэта заключаецца ў тым, каб не проста лішні раз згадаць аб гэтых помніках, а паказаць іх адметнасць і вартасць, а таксама тое, якое месца яны займаюць у гісторыі старажытнага насельніцтва на тэрыторыі раёна. Вывучэнне іх дазволіла глыбей пазнаёміцца з жыццём першабытных людзей эпохі каменнага і бронзавага вякоў. Непасрэдна аб гэтым расказваюць стаянкі і паселішчы таго часу.

Карэліцкі раён, у параўнанні з іншымі раёнамі рэспублікі, мае адносна невялікую спадчыну. Сведчаннем таму з'яўляюцца археалагічныя помнікі, якіх вядома не шмат (табл.).

Археалагічныя помнікі Карэліцкага раёна

Назвы вёсак	Каменны век		Бронзавы век	Жалезны век	Кіеўская Русь
	мезаліт 9—5 тыс. да н.э.	неаліт 4—3 тыс. да н.э.	2 тыс.— IX ст. да н.э.	VIII ст. да .э.— VIII ст. н.э.	IX—XIII стст.
	Віды археалагічных помнікаў				
	стаянкі	паселішчы	паселішчы	гарадзішчы	курганы
Беразавец				1	
Варонча				1	
Маласельцы	1	1			
Плужыны					13
Селішча				1	
Сёгда				1	
Сіняўская Слабада					1
Скрышава					12
Уша		1	1		
Ярэмічы		2	1		
Усяго:	1	4	2	4	26

* Аўтар выказвае шчырую ўдзячнасць за карысныя парады і консультацыі кандыдату гістарычных навук, выкладчыку М.І.Лашанкову.

На тэрыторыі раёна ёсць месцы, дзе жылі людзі ў каменным веку. Гэта паселішчы і стаянкі пераважна неалітычнага насельніцтва. Каля вёскі Маласельцы археолагі адзначаюць найбольш старажытную стаянку, якая адносіцца да сярэднекаменнага часу. Паўднёвей вёскі, ва ўрочышчы Кругліца, у 0, 3 км ад ракі Уша, знаходзіцца стаянка людзей эпохі мезаліта. Яе выявіў у 1973 годзе археолаг Міхась Чарняўскі. На помніку вынайдзены крамянёвыя вырабы — скрабкі, разцы, рэжучыя прылады працы.

У межах раёна маюцца чатыры паселішчы новакаменнага веку. Яны ёсць каля Маласельцаў, Ушы і два — паблізу Ярэмічаў. Неалітычныя паселішчы ў Ярэмічах раскопваліся навукоўцамі Акадэміі навук Беларусі. Адно з іх было адкрыта ў 1962 годзе, якое потым вывучалася ў 1965 годзе, другое даследавана ў 1973 годзе.

Як вядома, неаліт на Беларусі пачаўся з IV тыс. да н.э., а закончыўся ён на рубяжы III і II тысячагоддзяў да н.э. Гэта эпоха вызначылася перш за ўсё вынаходніцтвам глінянага посуду, зараджэннем жывёлагадоўлі і земляробства. Пачаўся паступовы пераход ад прысвойваючай да вытворчай гаспадаркі.

Неалітычнае паселішча ля Ярэмічаў было размешчана на самай высокай дзюне Грудкі, што ў поплаве левабярэжжа Нёмана. Яно мела плошчу каля 500 кв.м. Пры раскопках на ім было знойдзена прыкладна 197 адзінак крамянёвага і каменнага інвентару. У гэтай калекцыі наканечнікі стрэлаў (6), скрабкі (33), праколкі (7), разцы (12), нажападобныя прылады на пласцінках (35) і г.д. Акрамя прылад працы, на разглядаемым помніку, як і на шэрагу іншых стаянак Панямоння, сустрэта шмат адыходаў апрацоўкі крэмню. Да іх адносяцца нуклеусы, адшэчпы, сколы, пласціны без рэтушы. Звычайна колькасна ў гарызонце адкладанняў яны пераважаюць над прыладамі працы.

У культурным пласце паселішча знойдзена шмат кавалкаў неалітычнай керамікі (мал. 1). Дробныя і вялікія абломкі належылі пасудзінам з лейкападобным дном. Асаблівасцю посуду з'яўляецца яго таўстасценнасць (0, 8—1 см). Элементы арнаментаў на абломках розныя — грабеньчатыя адбіткі, доўгія насечкі, наколы, умяціны канцом палачкі, прачэрчаныя лініі. Старажытны майстар вельмі старанна аздабляў і апрацоўваў паверхню сасудаў. Ён іх загладжваў ледзь не да бляску. У гліняных пасудзінах вялікіх памераў жыхары паселішча захоўвалі прадукты харчавання.

Аснову гаспадаркі складалі хутчэй за ўсё рыбалоўства, паляванне і збіральніцтва.

Ускосным сведчаннем ролі рыбалоўства з'яўляецца размяшчэнне паселішчаў на берагах вадаёмаў. Пра існаванне збіральніцтва «дароў» лесу, балот і вадаёмаў у неалітычнага насельніцтва Ярэміцкіх стаянак мы не маем рэчавых доказаў. Але, мяркуючы па тарфянікавых стаянках на Беларусі, яно ў гэты час значна папаўняла і разнастайвала ежу першабытнага чалавека. Маюцца ўскосныя дадзеныя таго, што жыхарам паселішчаў магло быць вядома земляробства. Непасрэднымі рэчамі-доказамі такіх заняткаў з'яўляюцца знаходкі серпападобных крамянёвых нажоў. На іншых помніках Панямоння ёсць каменныя матыкі.

Увогуле насельніцтва нёманскай неалітычнай культуры ўжо ў III тыс. да н.э. было, верагодна, знаёма з другой важнай галіной гаспадаркі — жывёлагадоўляй. На жаль, на помніках гэтага часу ў Карэліцкім раёне косці жывёл не знойдзены даследчыкамі. Таму мы не маем фактаў, каб разгледзець ролю палявання і жывёлагадоўлі ў дадзенай мясцовасці. Але агульнавядома, што старажытны чалавек у новакаменны час ужо прыручыў амаль усе віды дамашняй жывёлы.

Па разрозненых і нешматлікіх знаходках, што трапілі ў рукі археолагаў, можна ўзнавіць некаторыя асаблівасці светапогляду тагачасных людзей, іх вераванняў, мастацкіх схільнасцяў. Рэлігійныя вераванні, як і светапогляд цалкам, па-ранейшаму вызначаліся залежнасцю чалавека ад ляснога і воднага асяроддзя, якое было крыніцай існавання. Пра

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ